

ԲԱԶՄԱՎԷՊ ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

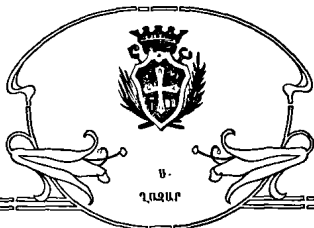
ԱԶԳԱՅԻՆ - ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ - ԳՐԱԿԱՆ - ԳԻՏԱԿԱՆ - ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՌՅԿԷ

ՀԱՏՈՐ

ՀԵ

1917

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԹԻՒ 9

ՀԱՅԿԱԿԱՆ Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԵՐ ԱԶԳԻՆ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ Է

«... ամէնը Միութեան
համար, և Միութեանը ամէ-
նուն համար»:
Ս. ԱՂԱԹՈՐ

Գուցէ չէ մնացած հայ մը որ անտեղեակ ըլլայ ի Գահիրէ հիմնուած Հ. Բ. Ը. Միութեան կազմակերպութեան եւ գործունէութեան, որով այժմ «անմիաբան» որակուած հայութիւնը, ազգային բարեգործութեան դրօշին տակ համախմբուած է:

Հիմնադիրը, ապրող հայութեան ամենամեծ հանճարը, ամենաեղանակուն եւ անշահախնդիր անձնաւորութիւն՝ Պօղոս Նուպար փաշա՝ իւր բանախօսութեան միոյն ատեն ըսած էր. «Հայկական Բ. Ը. Միութիւնը, իբրեւ բարեգործական համագգային ընկերութիւն, փոքրիկ հասարակապետութիւն մըն է»։ Իսկ մենք այդ ընկերութեան 12 տարուան ձեռնարկները նկատողութեան առնելով, կը հրճուինք ըսելով՝ թէ այս Միութիւնը՝ մեր ազգի ինքնապաշտպանութեան անմահ ոգին է:

Մեր այս 75 տարուան հանրափոխական ինքնապաշտպանութեան մէջ արծառագործած կը տեսնենք շատ մը Հայկական ընկերակցութիւններու կազմուիլը եւ ծրագիրներ՝ որոնք մեծաւ մասամբ կազմալուծուած են եւ ոչ մի ունեցած է ընդհանուր հայ ազգին նկարագրին վրայ բարերար ազդեցութիւն մը՝ քան զայս։ Զանազան անգամ յօդուածներ եւ ծանուցագիրներ զետեղուած են նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան նկատմամբ, բայց այժմ կ'ուզենք փոքր ամփոփել սոյն միութեան գլխաւոր արարքները 12 տարիներու ընթացքին մէջ, ու ներկայացընել ցկեանս Առեւտրապետին, եւ բազմադիւր Փոլս-Ատենապետին դէմքերը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԾԱԳՈՒՄԸ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐՆԵՐԸ

Հայկական Ընդհանուր Միութեան մը պէտքը 1850էն առգին անընդհատ զգացուած էր. Մայր Հայրենիքի մէջ հայութիւնը նիւթական եւ բարոյական կեղեքումներու ենթարկուած, իսկ օտար կամ զրացի ազգերու մէջ միշտ զրկումներու կամ գոյապայքարի հարկադրուած ըլլալով, կը

կարօտել լայնախոն և զօրաւոր կազմակերպութեան մը տուտը ապաւելին, որ միշտ պատրաստ գտնուէր հայ ժողովուրդին օգնելու այն ամէն անգամ՝ երբ հարկը ստիպէր, նման խրախուսկան Միութիւն (Alliance Israélite) ընկերութեան՝ որ ի Ռուսիա, ի Թուրքիա և այլ աշխարհաց մէջ ցրուած հայաժողովուրդին նիւթական և բարոյական օգնութիւն փութացնելու միջոցները ստեղծած էր։

Համրեանի շրջանի (1895-6թ) ստարափներուն, արտասահմանի հայութիւնը օգնութեան կազմակերպեալ մարմին մը յունենալով, չէր կրցած մահազերծ թշուառներու, անօթիներու կեանքը փրկանաւորել։ Եգիպտոսի հայութիւնը հոն ապահովողներուն թէ և կրցած էր եղբայրական ամէն ձեռնառնութիւն ընել և գործ գտնել, սակայն Մայր Հայրենիքի ծովածաւալ աղէտներուն մէջ տուայտող հայորդոց նա ալ չէր կրցած մեծ բարեք մ'ընել։ Տեղւոյն մոտադրական և փարսեմ հայերու խուճիկն մէջ Պողոս Դուպար փաշա հայութեան փրկութիւնը խորհելու նախաձեռնութիւնը կը ստանձնէ 1906ին Ս. Զատիկ առաջին օրը, որ էր Ապրիլի 15ին։ Դորին Վսեմութեան Գահիրէի բնակարանը կը հաւաքուին, մտքի, սրտի, կամքի յստակատեսութիւն ունեցող հետեւալ պատկերասրահին անձնաւորութիւնները, Եսգուպ Արիբ փաշա, Երուսաղէմ Արաբոն Պէշ, Մ. Արիստիկեան, Մ. Մարկոսոֆ Պէշ, Կ. Շէրխանեան Պէշ, Ասաթիկ Դուպար Պէշ, Տօքթ. Դ. Տարապեան, Գրիգոր Եղիայեան և Գ. Յակոբեան, ու կը հիմնեն «Հայիական Բարեկցութեան Բնդհանուր Միութիւն» ընկերակցութիւնը, որ զօրաւոր ախոյեան մը պէտք էր ըլլալ՝ դժբեմնակալութեամբ Հայութեան տառապանքի, արհաւիրքի, կոտորածի զարհուրեի ճգնաժամերուն ստեղծ։ Դոյն տարւոյ մայիս 1ին ընկերակցները համախմբուելով՝ կը ձեռնարկ վարչական ժողովը և դիւանը, ու կը վաւերացնեն կանոնադրեր՝ որ իսկապէս մարդասիրական հողի վրայ մշակուած ըլլալով և քաղաքական թաքուն նպատակներու ո՞ր և է նաեզամանց չունենալով, խտիվական կառավարութիւնը ամենայն բարեացակամութեամբ զայն կը հաստատուէ։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԵՐԻՈՆԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿԱՆ Ժողովոյ անդամները հետեւեալք էին

- Վսեմ. Պ. Փ. Դուպար = Ատենապետ
 » Ե. Արթին փաշա = փոխ-Ատենապետ
 Ազն. Տ. Եր. Արաբոն Պէշ =
 » Ա. Պէշ Դուպար = Գանձապետ
 » Տօքթ. Կ. Տարապետ = Ատենադպիր
 » Մ. Անդրանիկ = Խորհրդակցական
 » Կ. Պէշ Շէրխանեան
 » Գրիգոր Եղիայեան
 » Մ. Մարկոսոֆ Պէշ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՏԱՆԿ ԵՒ ԱՌԱՋԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ.

Միութիւնը բոլորովին անշատ դաւանական կամ դասակարգային խնդիրներէ, ազգային իշխանութիւններէ և անկախ կուսակցական ազգեցութիւններէ, հրաւեր կը կարգալ համայն հայութեան, առանց սեռի և կրօնքի խտրութեան,

անդամակից արձանագրուիլ հետեւալ ազգօգուտ նպատակին համար.

Ա. Հայրենի խողին հաւատարմի մնացած Հայ ժողովուրդին մտաւորական և բարոյական զարգացումն ապահովել.

Բ. Անոր ճիշտական և տնտեսական կոցոնքիւր բարեփոխել աշխատիլ.

Գ. Այս ապրիւնը յստաց բերելու ժառանգութիւն և ձեռնարկ կամ նրաւորութիւնն ըստ չարիւիլ։

1906ին Մայիս 1ին՝ նորակազմ ընկերութեան պետը կը յայտարարէր հետեւեալը. «Այսպիսի ազնիւ ու մեծ նպատակի գործադրութիւնը կը պահանջէ դրամական առատ աղբիւր։ Ուստի հրաւեր կը կարգաւոր ամէն երկրի հայերուն որ փութով անդամակցին Միութեանս, և իրենց նուէրներով և ամառաբարձներով նպատեն կարեւոր դրամագլխոյ մը կազմութեան»։

Դոյն ստեն հրատարակուած կանոնադրի 20 յօդուածներու ընթացքով՝ որ այնքան ներդաշնակ զօրակցութեամբ և մեծ իրատեսութեամբ խմբագրուած էր վարչադիտական մանրամասն, նութիւններով իսկոյն համոզեց ամէն ընթերցող թէ նորածին ընկերութիւնը հայութեան մէջ հախախտմանալ դեր կատարելու սահմանուած էր։ Առաջին տարւոյն ընթացքին մէջ 418 անձեր, Գահիրէի հայութենէն անդամակցած էին Միութեան, որ բացած էր նաև Ալեքսանդրիոյ մասնաճիւղը։ Հոն, գործադիր ժողովոյ Ատենապետը Վսեմ. Միքայէլ Պէշ Էրեքեան, Ատենադպիր Գահիրէի Զպուրեան, խորհրդակցաբ Ազն. Գէորգ Սարգիսեան, Յակոբ Պէշ Բարդոյ, Վսեմ Խորասանեան ու գանձապետ Յովսէփ Բենպէնեան եղած էին՝ 282 անձեր ընկերակից արձանագրելով։ Եգիպտոսի, Հնդկաստանի, Հայկաստանի, Եւրոպայի զանազան քաղաքներու հայերուն ևս լուրը հասնելով, 116 հողի անդամակցած էին՝ յղելով մուտքի մեծագումար տուրքեր և անդամակցութեան առաւել կամ նուազ քանակութեամբ ամսավճարներ և բացառիկ նուէրներ, որոնց համագումարը 649,404 եգիպտական դրուշ լինելով, անոր 551,751 դրամազըլիտ հայտին անցուած, և 59,000ը կարօտեալ հայերու իբրև նպաստ զրկուած էր։

Միութիւնը կրցած էր այդպեան գումար հաւաքել, շնորհի կանոնադրին Եւրոպ յօդուածին յորով կը կարգուէր. «Ա. - Կեդր. վարչ. Ժողովը՝ Բարիխար Անդամ տնօրոցը կու տայ այն անձերուն որ մէկ անգամէն 1000 անգղիական սոկիի նուէր մը կ'ընեն Միութեան»։

Բ. - Դոյնպէս Պատուոյ Անդամ տնօրոցը կու տայ այն անձերուն՝ որ մէկ անգամէն 400 անգղիական սոկի կը նուիրեն Միութեան։

Առաջին տարւոյն մէջ իսկոյն բարեբար անդամը կ'արձանագրուին

Վսեմ. Պողոս փաշա Դուպար

Վսեմ. Արաբոն փաշա Բարթոլո

Եւ պատուոյ անդամը կը գրուին

Վսեմ. Եսգուպ Արթին փաշա

Տեղիկ Պողոս փաշա Դուպար

Տեղիկ Դոյնի Գափամանեան

Իսկ սովորական անգամ արձանագրություններէն Գորգոր Եղիայեան մուտքի վճարմունք կ'ընէ 200 ոսկի, և իբրև ամսական կը հատուցանէ 2 ոսկի: ՈՅԱ Ա. 300 ոսկի մուտքի դրամ, 4 ոսկի ամսական: Արափը Պէյ Զուպար՝ մուտքի համար 100 ոսկի, Ամսական 2: Զարեհ և Վահրամ Զուպար Պէյերը՝ 1300ական ոսկի և մէկ մէկ ամսական: Նոյնպէս Կոմսուհի Եւա տ'Արշոտ (Դն. Զուպար) և Վրդուէր Անդրանիկեան. իսկ ուրիշներ 40 ոսկիէ սկսեալ մինչև նուազագոյն մուտքի վճարումը և ամսականները ըրած են: Միևնոյն առատաձեռն նուէրներն ըրած են Ազեքսանդրիայէն՝ Ազն. Գէորգ Սարգիսեան 200 ոսկի, Բարեպաշտ ոճն 200 ոսկի, Արթիւր Պէյ Բէյրզեան 150 ոսկի, Միքայէլ Պէյ Բէրզեան 150 ոսկի, ոճն Բ. 126, այլ ոճն Գ. 117, Վահան Խորասանեան 100, Յովսէփ Բէմպէճեան 50 և ուրիշ շատեր առաւել կամ նուազ առատաձեռնութեամբ մուտքի տուրք և ամսականները: Միութեան Կեդրոնական արկղին յանձնած են՝ ազգասիրական եռանդով:

ԱՆՁՆՈՒՄԻՒԵԼԻ ԴԵՐԱՄԱԳԱՌՈՒԹ.

Զորքապետ Կիմազըին համոզումը թէ՛ Բարեպաշտական Ընկերութիւն մը յարատեւել կարենալու համար անհրաժեշտ հարկ էր անոր ունենայ եկամուտներու անցամաքելի աղբիւր մը, Կանոնադրին մէջ ձիւնական պայման մը դրած է՝ ձեռքները անձեռնմխելի դրամաբուրք մը՝ մտից տուրքերէ, մասնաւոր նուէրներէ և ամսականայից՝ 1/6-ն բաղկացնել, որ առաջին տարուան մէջ 5518 ոսկի եղած է: Այսպէս կազմակերպուած լուրջ ընկերութիւնը, իրեն Եկամուտի հաշուին համար սահմանած է ամսականներու մը, արժեթղթոց տրոսները, մասնաւոր նպատակներ և արտաքոյ կարգի հանգանակութիւնները, և այլն: Եւ որպէս զի Հայկ. Բ. Ը. Միութիւնը մասնակի ըլլալ մէջնուն, նաև արհեստագէտներ և գործաւորներ ու զեն անկի խոնարհ պայմաններու մէջ գտնուող բարեանցական հայրդուց, իր կանոնադրին մէջ զետեղած է չորրորդ յօդուածը, այսինքն, «Միութեան ամեն անդամ, իր ընդունակութեան ժամանակ, պարտաւոր է վճարել մուտքի տուրք մը, որուն քանակը ինչ ազատ

է որոշելու, բայց որ 10 եդ. դրոշմ նուազ չի կրնար ըրալ: Անկի գաւտ՝ պարտի վճարել նուազ ամսական բաժնեգին մը՝ որուն քանակը նման նպակն իր կամքին ըողում է, բայց որ Եգիպտոսի համար 5 դրոշմ է և ուրիշ երկիրներու համար համարժեք գումար է մը նուազ չի կրնար ըլլալ»:

ՎԱՍԱՀԱՆԻՒՄԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՈՒՅՆՈՎ ԿԸ ԲԱՐԳԱՒԱՅԻՆ:

Վիեննանաւորութեանց ձեռնարկը և տուած առատաձեռնութեան բարի օրինակը, ինչպէս նաև տարեկան խոնարհութեան համարատուութիւնը, կտակներու և նուէրներու ճշգրիտ գործադրութիւնը, կանոնաւոր ընկալագրերու, անդորրադրերու, ստորագրութիւններու, արձանագրեալ տոմարաց հրատարակութիւնը, իսկոյն ամէն հայու ներքինեց կատարեալ վրտաւորութիւն մը, այնպէս որ Միութիւնը հսկայաքաջ սկսաւ յառաջ գիւն, Եգիպտոսէ ի Մանչեսթըր, անկէ յիգմիք, ապա ի Պոսթոն, ի Նիւ-Եորք, ի Բուսիւտէն, ի Պոլիս և այլուր հաստատելով մասնաճիւղեր. իրեն վարչական ժողովներու կազմակերպութեամբ անձնանուէր տաղանգաւոր գործիչներու շնորհիւ և Համիտեան սեփական վերաւորութիւնը 1909ի Մայիսի 23ին եւ առմեայ ընդհանուր ժողովին ատեն ունեցած էր

ՎՍՄՄ. ԳՕՂՈՍ ԺԱՇԱ ՆՈՒԳԱՄ
ՅԿԵԱՄԱ ՆԱԽԱԳԱՌ Է. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ:

էր 2000է անկի գործօն անդամներ, որոնց մասնաքի տուրքը, ամսականները, նուիրատուութիւնները և այլ եկամուտները 12,590 ոսկիի չափ համագումար մը ձեռնարկած՝ որուն 3091 ոսկին կարօտեալ հայերու նպատիւ ծառայած էր:

ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳՆԱՀԱՍՏԵՆ ԱՅԳԻՆ ԿԸՆԱԿԱՆ ԵՒ ՎԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԵՏԵՐԸ:

Հայութեան բոլոր հոգեւոր և քաղաքական իշխանութեանց ներկայացուցիչներու և մամուլի միահամուռ զնահատութեանց շնորհիւ՝ արդէն 1910ի չըջանին սկիզբը, միութեան անդամներու թիւը 2643 բարձրացած էր, և ընդհանուր կիւրիկեան և այլ արդեւալ հայերու ի նպատակ՝ Միութիւնը 14,200 ոսկիի չափ գումար բաշխած էր: Կիրիկեան որբանոցի մը շինութեան և 100 որբ պահելու ծրագիրը մէջնող զինովը, կրցած

էր զայն ալ իրագործել՝ չնորհի Տիգրան խան Բէլէկեանի եւ այլոց մեծագումար նուիրարուութեանց: Այդ տարուան մէջ Միութեան տեղական մասնաժողովներու թիւը մօտ 4) եղած է, որոնց մէջ ծերակուսական Վսեմ. Գաբրիէլ Էֆ. Կորասունկեանի նախաձեռնութեամբ եւ աստեան պետութեամբ Կի չափ ազգայիններ համախմբելով՝ ձեռացուած Մասնաժողովը թանկագին աշակերտութիւն մը բնծայած է Ն. Բ. Ը. Միութեան ազգայէն գործին՝ քանի որ նորին վսեմութիւնը Ոսմանեան կոտորածութեան վաւերացիւն ալ տուած է Բարեգործական Միութեան կանոնադիրը:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳՕԳՈՒՑ ԶԵՆՈՆԱՐԿՆԵՐԸ.

Սրուգիւ հազիւ թէ Միութեան բարեմասնութիւնները եւ ազգօգուտ արարքները արձազանգ գտան Սահմանադրական թիւրքիոյ հայ յարեակ գաւառներու եւ քաղաքներու մէջ, կարծես ամէն ազգասէր մեծամեծներու մէջ նախանձախնդրական մրցում մը կենոք առաւ եւ ամենուրեք անգամակցելու եւ մասնաճիւղեր կազմելու եռանդը բորբոքեցաւ: Կը հիանար ամէն ոք երբ կը տեսնէր որ Ն. Բ. Միութիւնը կը հիմէր, կամ նպաստներով կ'օժտէր, վարժարաններ, մասնադպրաններ, ընթերցասրահներ, արհեստանոցներ, աշխատանքի տուններ, հիւանդանոցներ, խնամատուններ, որբանոցներ եւ ուրիշ նմանորինակ ազգային նախաձեռնութիւններ: Կ'օգնէր եւ կ'օժանդակէր ամէն կարօտ հայու, ստանց դաւանանքի եւ այլ խտրութեան: Կը պաշտպանէր հայ դիպացիները, անոնց հայթայթելով հոգ, սերնդի, կենդանի եւ զործիք: Կը քաջաբերէր տեղական արհեստագործութեանց զարգացումը, կը տա-

րածէր դիպատեսական արգիական գիտելիքները, կը ստեղծէր կարօտ համալսարաններ ի նպաստ՝ աշխատութեան եւ արհեստագործութեան նոր միջոցներ: Սրով, հրահէ եւ ուրիշ ո եւ է աղէպէտ արկածախնդրութեան, միջական օգնութիւն կը հասցնէր: Մէկ խօսքով, իր միջոցներուն ներքո չափով, եւ իր բացբոյր նպատակին սահմանին մէջ, Միութիւնը կ'աշխատէր մշակելու համազգային անխտրականութիւնը եւ համաբարեկրթութիւնը, աշխարհի ամէն կողմը ցրուած հայերուն միջեւ ստեղծելով հրաշքական համագործակցութիւն մը, Մարտ-Հայրենիքի տարաբախտ ժողովուրդին բարոյական եւ ներքինական վիճակը բարւոյցելու եւ անոր կրթական զարգացումը եւ տնտեսական բարգաւաճումը ապահովցնելու համար:

Եւ այսպիսի Հայկական չքնաղ Միութեան մարդասիրական ձեռնարկներուն յաջողութեանը ոչ միայն այդ մարդիկ, այլ նաեւ Հայ փափկասուն Տիկիւններն եւ անձնուիրաբար կը մասնակցէին եւ իրենց բնածին կարեկցական ոգիին ապացոյցներ կու տային՝ տիկնանց մասնախումբ ձեռնցնելով: Յաւելտ անմոռանալի պիտի մնայ 1908) ի Առանայի կոտորածներու վաղորդայինն՝ Գահիրէի եւ Ալեքսանդրիոյ գթասիրտ տիկիւններու ընկերակցութիւնը՝ որոնք մեծաւ մասամբ Միութեան գործուն անդամներու ընտանիքներէն ըլլալով՝ Տիկիւն Առաքել Պէշ Կուպարի աստեան պետութեամբ՝ կրցած էր 25000 անէկ անգլիական ոսկիի համարժէք իրեղէններ հաւաքել եւ հակերով ուղարկել Կիլիկիոյ աղէտահայներու ի սփոքրանս:

Հոս կը գետեղեմ հետեւել ցուցակները որոնք պերճորէն կ'ապացուցանեն Հայկական Միութեան կազմակերպւել յառաջարկութիւնը:

ՏԱՍՆԱՄԵԱՅ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

1906 — 1915

Տարի	Հիմնական նվաճում	Մասնաշրջ նվաճում	Ընդհանուր Հատոյր	Ընդհանուր Ծախք
	Եթ. Ոսկի	Եթ. Ոսկի	Եթ. Ոսկի	Եթ. Ոսկի
1906-1910	23156	15862	39018	1704
1911	8942	1075	10017	1248
1912	8215	6182	14397	1575
1913	10609	3161	13770	1619
1914	6466	2522	8988	1633
1915	4707	12787	17494	1266
1906-1915	62095	41589	103684	9045

ԲԱՂԳԱՏԱԿԱՆ ՅՈՒՅԱԿ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

1906 - 1915			ԴՐԱՄԱԳԼԻՒ ԿՐԿԻՆ ՀԱՇԻԻԲԸ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՈՍԿԻ			ԶԱՆԱԶԱՂ, ՆՊԱՍՏԵՐՈՒ ՀԱՇԻԻ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՈՍԿԻ		
Ցարի	Թիւ Աճցամոյ	Մաս- նաճիւղ	Հիմնակ. դրամացի.	Մասնակ. դրամացի.	Համագմ. դրամացի.	Հիմնակ. նպաստից	Նուիրատ. նպաստից	Համագմ. նպաստից
1906	815	2	5518	—	5518	590	171	1086
1907	787	3	2238	—	2238	1250	2792	4447
1908	718	4	962	—	962	703	18	770
1909	2643	32	1297	4455	5752	1556	617	7884
1910	3947	61	5094	1435	6229	1869	124	1993
1911	6499	96	4262	957	5219	2851	350	3201
1912	8019	126	2505	5386	7887	3799	337	4137
1913	8533	142	4312	2674	6986	3247	193	3820
1914	9000	150	1762	1914	3676	830	175	1005
1915	10000	180	1062	393	1456	3154	567	13845
			29008	17214	46223	19849	5344	16995
								42188

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄԱՆՑ ՀԱՐՑԻՆ ԱՌՈՅԵԱՆԸ.

Այսպէս 1906-ի Բարձրէ վսեմ. Պօղոս փաշայէ հաստատուեալ Միութիւնը բարգաւաճելով և իւր մասնաճիւղերը շին ու Նոր աշխատանք մէջ ցրուելով հայութիւնը ի մի շարկապելու վիճակի մէջ էր, երբ նորին վսեմութիւնը 1912ին՝ Աղ-գին Պետ Ամեն. Հայոց վ.ճ. կաթողիկոսէն նշա-նակուեցաւ Էլրոպական Պետութեանց մօտ Հայ-կական բարենորոգումներու կենսական հարցը հետապնդելու համար իբրեւ իւր անձին ներկայա-ցուցիչը և իբրեւ Նախագահ Ազգային Պատուի-րակութեան (հաղկացեալ Նագուպ Ալթին փաշայէ. Գեր. Գեորգ Եպիսկ. Իսթիճանէ և Տ. Յ. Մոստիշեանէ)։ Գիտէ ամէն ոք թէ ինչպէս Նորին Վսեմութիւնը անօրինակ հայրենասիրութեամբ և անմուռէր յարատեւութեամբ իրեն վստահուած փափով և կենդանի պայտօնը՝ քաղաքագիտա-կան բարձր իմաստութեամբը ի գլուխ տարաւ և 1914-ի փետրուար Յին գործնական արդիւնքներ ձեռք բերաւ, որոն համար բովանդակ ազգը երախտագիտութեամբ և նոր խանդավարութեամբ ողջունեց իւր անգուցական գործիչ բարեբարը Հ. Բ. Ը. Միութեան կտակներ, նուէրներ, մուտքի և ամառաբանի բազմամիկ անորոգութիւններ տալով և Ընդհանուր Միութեան ցկեանս Նա-խագահ գինքը անուանելով։

Նոյն թուականի Ապրիլ 30ին՝ Հայկական բա-րենորոգումներու անխնայ ախոյանը կրցած էր

յայտարարել այսպէս՝ Թէ (Պամանեան Պետու-թեան կողմէն բարենորոգումներու ընդունելու-թեամբ ... Բնական է որ Միութիւնը պարտաւոր պիտի ըլլայ նազաւանդներու պաշտպանելու և իւր գործու-նէութեան հոգանքը բարեփոխել, նոր կացութիւնէ մը յառաջ եկած նոր պահանջներու համապատասխանելու համար։ Տարակից չէլայ, օրինակի համար, որ աղա-սովութեան վերահաստատումով, նոյնագործութիւնը նոր թիւի մը պիտի առնէ, եթէ զիւղացիները, մասնաւոր սկիզբները, անբաժնիւ խորախուսակները գտնեն։ Միութեան օժանդակութիւնը անոնց համար շատ օգտակար պիտի կրնայ ըլլաւ, ըլլայ անոնց նոյն, եզ, սերնդիս և հրկազորութեան գործիքներ հայկական ըլլալ զիւ-րացիներով կազմութիւնը սեփականներու (syndicates), համագործակցականներու (cooperatives) և նոյնագոր-ծական վարիչ գրամատուներու (caisses de crédit agricoles)։ Նշեալէ, Միութիւնը կուտած է առէի ևս ընդարձակելու իւր մասնակցութիւնը զարգացան ձեռնարկներու մէջ որ, բարենորոգմանց Միացիներ մէկ մասնաւոր յօդուածին համաձայն, պիտի կրնան դա-րանալ՝ ստանց ինքնակրօնելու անցանկին խոշորութեան-րում։ Միւր ընկերակցութեան յառաջիկայ գործունէու-թեան այս տեսակետները իբրեւ օրինակ միայն կը յի-շատակենք, կապած չի կայ որ տակալին ուրիշ ձեռ-նարկներն ալ կան որոնց հանդէպ Միութիւնը նոյնքան օգտակարութեամբ պիտի կրնայ գործել։

... Միութիւնը ժողովուրդին բարեւոյն համար աշխատելու պաշտօնը յանձն առած է. իր անցեալը ցոյց տաւած է թէ անիկա իր նպատակէն բնաւ չէ չեղած, և թէ, իր կանոնադրին մէջ կիսական յօդուածին համաձայն, քաղաքականութեամբ չէ զբաղած, այլ իր բոլոր ջանքերը և հասոյթները գործածած է թրջատայ ժողովուրդին նիւթական և անտեսական պայմաններուն բարելադման, ինչպէս նաեւ մոռուորական ու բարոյական զարգացման. Արդէն այդ բանն է որ ցարժ իր յաշիւութեան պատճառը եղած է, և զարձակ մեր ըն-

կերակցութեան վստահութիւն կը ներշնչէ ազգային համար... Անցեալը լիութիւն ապացուցած է թէ՛ մեր ընդհանուր Միութիւնը միշտ կրնայ ազատիկ հանուր Հայութեան համարաշխութեան և անձնութեան, ամէն անգամ որ խնդիրը ազգասիրական գործի մը վրայ է »:

Առ ի ցոյց Հայերու անձնութեան և ազգասիրական առատաձեռնութեան՝ կ'արտայայնեք Միութեան պաշտօնաթիւթին հետեւեալ ցուցակները.

ՄԵՆԱՌՈՒԹԱՐ ՄՈՒՏՏԻՔ ՏՈՒՐՔ ՎՃԱՐԱՐՔ

Աճող. Ոսկի	
Լեւոն Պէյ Բակոբեան, Բարիկ	4138,70
Տօթ. Պ. Կոստանդեան	3500,—
† Գ. Մ. օմէմէտեան (Ռոյալիմ կտակ)	8000,—
Տիգրան Խան Քէլէկեան, Բարիկ	2893,43
Գեորգ Սարգիսեան եւ Տիկինն	1950,—
Վսեմ. Պողոս փաշա Նուպար,	1000,—
† Վսեմ. Աբրահամ փաշա Բարեթոլ	1000,—
Երուանդ Բակոբեան, Բարիկ	964,30
Սողոմբ Գաւիթեան, Գահիրէ	802,50
Ռափիկ Մարկոսեան, Բարիկ	771,50
Յ. Քրքեաշար. Հաճըն, (Թերաշիւ)	359,77
Վսեմ. Տիկ. Պողոս փաշա Նուպար,	500,—
Մարքիւ. Ռ. Վէնմ. ձէնթի, Նաբ.	497,—
Տիգրան Չամբերլեյն Անգլիոս	460,—
Մարտիկ Նուպար. Իզմիր, (կտակ)	438,75
Վսեմ. Եագուպ Արմին փաշա,	400,—
Տիկ. Նոյեմի Գափաման. Բարիկ	400,—
Սեմ Գափամանեան Վան	400,—
Օր. Աննա Չամիշ, Բարիկ	390,—
Վսեմ. Յ. Էփ. Ալաիվերտի, Պոլիս	390,—
Ամանիկ Էգնատեան, Բարիկ	385,75
Ագ. Թահմապարտեան, Բարիկ	385,75
Յովհաննէս Պէյ Մամոսեան,	300,—
† Գրիգոր Եղիսեան Գահիրէ	200,—
Սերովբէ Սըվանեան, Բարիկ	192,88
Վեհ. Սահակ Բ. Կամօղիկոս Կիլիկ.	177,50
† Արմին Պէյ Բէյիգեան Աղեքս.	150,—
Միք. Պէյ Բէյիգեան, Աղեքս.	150,—
Արմինակ Կամարական Աղեքս.	126,70
Տիգրան Կամարական Աղեքս.	117,—
Մ. Անդրանիկեան, Գահիրէ	109,—
Առաքել Պէյ Նուպար	100,—
Զարեհ » »	100,—
Վահրամ » »	100,—
Կոմսուրի Եւա Տ'Արշոտ	100,—
Արամ Պէյ Տ'Ապրօ	100,—
Վահրամ Խորասանեան	100,—

ԱՄԵՆԷՆ ՇԱՏ ԱՄՍԱՎՃԱՐ ՎՃԱՐԱՌ ԵՆ

Եր. Ղըշ.	
Վս. Պողոս փաշա Նուպար Գահիրէ	1200,—
Տիկ. Պողոս փաշա Նուպար »	500,—
Լեւոն Պէյ Բակոբեան, Բարիկ	487,50
Տիկ. Նոյեմի Գափամանեան »	400,—
Յովհան. Պէյ Մամոսեան Աղեք.	400,—
Մարքիգուհի Ինցէ ձէնթի Նաբուր	385,75
Տիկ. Ե. Բակոբեան փաշա Բարիկ	325,—
Առաքել Պէյ Նուպար Գահիրէ	200,—
Մ. Անդրանիկեան »	200,—
Տիգրան Խան Քէլէկեան Բարիկ	200,—
Տիրան փոխպոստեան Գահիրէ	200,—
† Մատթէոս Խէրեան Բատովա	200,—
Արամ Պէյ Տ'Ապրօ Գահիրէ	200,—
Միք. Պէյ Բէյիգեան Աղեքսանդ.	200,—
Եղբարք Կիւպէնկեան Նիւ-Եօք	200,—
Կարապետ Տիւփեկեան Միլան	193,—
Գ. Եսայեան եւ ընկ. Մանչեթըր	162,50
Ռափայէլ Մարկոսեան Բարիկ	160,—
Եղբարք Զօրաեան »	154,25
Օլիվո եւ Պաքըրեան Մանչեթըր	146,25
Տ. եւ Տիկ. Թ. Սպարեալ Իզմիր	123,—
Սիվրիսարեան եւ Ագնալորեան »	113,75
Սարգիս Գուլյոմեան Մանչեթըր	113,75
Եագուպ Արմին փաշա Գահիրէ	100,—
Երուանդ Պէյ Ալաեօն »	150,—
Զարեհ Պէյ Նուպար »	100,—
Վահրամ Պէյ Նուպար »	100,—
Արմինակ Կամարական Աղեքսանդ.	100,—
Տիգրան » »	100,—
Գեորգ Սարգիսեան »	100,—
Վահան Խօրասանեան Պրիւքսէլ	100,—
Կոմսուրի Տ'Արշոտ Բարիկ	100,—
Ի. Ե. Ա. Վիէննա	100,—
Միհրան Գարակէօգեան Նիւ-Եօք	100,—
Տօթ. Մուշեղ Վայկունի Ֆրէզնօ	100,—
Կարապետ Մ. Նշկեան »	100,—
Բակոբ Պէյ Բարեթոլ	100,—

Ույն օրինակ վեճ նուիրատուութեանց շնորհիւն էր անտարակոյտ որ Տրիպոլիան և Պալատն անան պատերազմներու պարտութիւններէն տնան կացած քունաւորներու լուծել տարապայման ծանրանալով մեր բնաշխարհին չքաւոր ժողովուրդին վրայ, սոսկատանջ արտագաղթի կը պատրաստուէր, իսկ Մայրաքաղաքն Քարեղծործական Միութիւնը անոնց ապրելու նպաստներ կը հասցնէր...

Եւ ստուգել ժողովուրդը գտած էր պահ մը իր բնականոն վիճակը և բարեկուրտութիւններու ընդունելութեան անտիսը կը հրճուեցնէր սրտերը և Միութիւնը կը միթիթարուէր 1914ի մայիս

2ի ընդհանուր ժողովի համարատուութեան առթիւ յայտարարել թէ.

«Վերջին տարեշրջաններու միջոցին, առաջուան պէս հաջակարօտներու և աղէտնալներու նիւթական պէտքերը հոգալու ձեռնարկին մէջ չի գտնուելով, մեր նպաստներու միծաղոյն մասը կրցանք յատկացնել ուսման ծաւալումին և հոգաործութեան զարգացումին»

Ահա կը գտնուենք կրթական և երկրագործական նպատակներու համար Միութեան նպաստներու 1912ի և 1913ի մերձաւոր հաշուեցուցակները. 1912ին Միութիւնը 5281 եգ. Ո. նպաստ բաշխած է, սա պէս.

Ա. — Կրթական վարկեր եւ նպաստներ	
1. — Կրթական վարկեր՝ Հիմնական Եկամուտէն, Միութեան վանի վարժապետանոցին համար «Միացեալ»ին	Ե. Ո. 500,2
» 30 Նախակրթարաններուն համար «Միացեալ»ին և	»
» 4 Աղջկանց Նախակրթ. » «Ազգանուէր»ին	935,1
2. — Կրթական վարկեր Մասնաւոր Եկամուտէն. Միութեան Տէրութեան Բնակարաններէն, «Միացեալ»ին	847,-
Բարեգի Ուսումնասիրաց Ընկ. Եւր-Տէրէի Նախակրթ. «Միացեալ»ին	13,5
3. — Կրթական նպաստներ՝ Մասնաւոր Եկամուտէն. Հայոց Միացեալ ընկերութեան (Կ. Պոլիս)	292,5
Կարդոցատէր Տիկնանց ընկերութեան (Կ. Պոլիս)	117,-
Ազգանուէր Հայունաց »	48,9
Քիլիսի և Պէշկիսի Հայ-Կաթոլիկ վարժարանաց	85,1
Փէսապի Հայ-Աւետարանական վարժարանի	17,5
Միւստիի Հայ-Կաթոլիկ վարժարանի	35,1
Տ. Եր. Լալայեանցի Հայկական ձեռագիր հրատարակութեան համար Զանազան վարժարաններու որբանոցներու և կրթական զործերու	31,2 812,8
4. — Ուրիշ կրթական նպաստներ՝ Մասնաւոր Եկամուտէն Կիլիկիայ Ազգային Որբանոցի մէջ 60 որբերու պահպանութեան, Կիլիկիայի աղջկանց վարժարանին և Տիւզ-Հոսարի մէջ վարժարանի մը շինութեան ծախսերուն համար	527,3

Բ. — Հողագործական եւ շարտարարուեստական նպաստներ

1. — Հիմնական Եկամուտէն. Մուշի, Սասունի, Պիլիկիսի և այլ կարտ երկրագործներու. Սասունի գիւղերու մէջ մեղուաբուծութեան. Կիլիկիայի մէջ արհեստներու, գինեգործութեան, շերամաբուծութեան և այլ երկրագործական նպաստներու համազումարը	919,6
2. — Մասնաւոր Եկամուտէն. Սասունի կարտ երկրագործներուն	22,1

Գ. — Արտոյապահական նպաստներ

1. — Հիմնական եւ մասնական Եկամուտներէն. Կիլիկիայի մէջ ձրի թռչկական դարման, գիւղ, պատուաստ, քիւնի հալչի մատակարարելու	93,6
--	------

1913ին Միութիւնը 4548 եգ. Ոսկի տնօրինած է՝ սա պէս.

Ա. — Կրթական վարկեր եւ նպաստներ

1. — Կրթական վարկերու համար՝ Հիմնական եկամուտէն	821,7
2. — » » Մասնաւոր »	741,3
3. — » Նպաստներու » Հիմնական »	935,3
4. — » » » Մասնաւոր »	164,9

Բ. — Հողագործական նպաստներ

1. — Հիմնական Եկամուտէն. Վարկեր արտադրողի դէմ, և զանազան հոգերու ազատագրումի համար, հալչի	1454,9
2. — Մասնական Եկամուտէն. Արտադրողի դէմ նպաստներ զանազան անդամ՝ Սասունի երկրագործներուն	211,-

Գ. — Արտոյապահական նպաստներ

1. — Հիմնական Եկամուտէն. Կիլիկիայի մէջ թռչկական դարմանումի և ձրի գէղորէից համար.	35,1
2. — Մասնաւոր Եկամուտէն. Եւտի-Գուլէի Ազգային հիւանդանոցին	10,-

Դ. — Զանազան նպաստներ

1. — Մասնաւոր Եկամուտէն. Միջկարգի աղետներէն	175,5
---	-------

Մեր նպատակն ըլլալով ապացուցանել Հ. Բ. Ը. Միութեան հայրենասուէր-ազգայն գործին՝ համայն հայութեան մատուցած բազմազիմ օգուտները, աւելորդ չի համարեցիք արձանագրել վերոյիշեալ ցուցակները, առ ի յորդոր աւելուն մասնակցիլ, գործակցիլ, անդամակցիլ Հ. Բ. Ը. Միութեան՝ որուն Հիմնադիրը, աջակցները և վարիչ ժողովներու անդամները չայտլ թիւնը քաղաքակիրթ ազգերու շարքին մէջ պանծալի հաղորսացնելու կը ճգնին, ստոյգ անշահախնդրական և անանկորական հոգով:

Բերկրութիւն կը զգանք արձանագրել նաև չայտլ թիւնը քի գիւն ու սահմանուած Միութեան անդիւ ձեռնարկներէն մի քանիներն:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԼԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹԸ

Աթանէի կազմակերպութիւն ունեցող Հ. Բ. Ընկերակցութիւնը այնքան փայլուն յաջողակութեամբ զարգացաւ՝ որ իր տարեկան Տեղեկագիրներէն բով, կանոնագրի և այլ յայտարարութեանց հրատարակութիւններով, Ազգին՝ Միութեան գործառնութիւնները ծանօթացնել անբաւականի նկատուեցաւ, հետեւաբար անհրաժեշտ պահանջ մը դարաւ ունենալ սեպհական պաշտօնաթերթ մը:

Հ. Բ. Ը. Միութեան Վարչութիւնը յայտմ ես ի ցոյց դրաւ բարձր մտաւորականութիւն երախիթը՝ 1912ին հրատարակել սկսելով Ամսօրեայ Պաշտօնաթերթը «Միութիւն» յորշորչումով:

Մենք ունինք առձեռն ցարգ հրատարակուած 58 պրակները, որոնց մէջ բովանդակուած են համառօտարիտ և միանգամայն շահազգացական յօդուածներ ՏՏ. Մ. Ս. Կիւրեանի, Վ. Մալեգանի, Ե. Գ. Ալաթօի, Լ. Մկրտիչեանի, տօթթ. Մ. Ժամկոնեանի, Պ. Սերովբեանի, Ն. Անդրէասեանի, Դ. Բոլատի, Մ. Երեցեանի, Ս. Գիւլիքեանի, Տիկին Ժան Տիւլիւք Սերովբեանի, Մ. Նուպարեանի, Յ. Սեթեանի, Կարօ Պալեանի և այլ ներհուն և մասնագէտ անձնաւորութիւններու խմբակցութեամբ: «Միութիւնը» ծրագրի հիմնական պայմանին հաստատարի միշտ խոյտ տուած է ամէն կարգի բանավէճներէ, անտեղի յարձակումներու պատասխանելէ, հայկական բաժանումներու և կուսակցական պատակաւորութեան պատճառները ցուցադրելէ... և միշտ աչքի առջև ունեցած է սա ազգօգուտ նպատակ:

ները, — որը օրին արձանագրել Հ. Բ. Միութեան որոշումները, ձեռնարկները, Միութեան կեանքն ու գործերը, Մասնաճիւղերու բացուիլը, նոր անդամներու ցուցակները, Բարերար և Պատուոյ անգամ արձանագրուողներու նուիրատուութիւնները, գործերը, դիմակարները, ինչպէս նաև կառուցուած նոր վարժարաններու աշակերտներուն, սեղանական մասնաժողովներու խմբակարները, և այլն, և այլն, առանց զանց ընելու գիւղատնտեսական, առողջաբանական, մանկավարժական և կրթական յօդուածներու շարքը:

մէկ խօսքով «Միութիւն» ամսաթերթը, բոտ մեզ՝ կեդր. վարչ. ժողովին և բոլոր անդամակցներու միջև զօդի գիծ մը կը ձևացնէ, մօտէն իրագրել ընելով Հայկական մեծ ընկերակցութիւնը շահազգողոց կարեւոր գործառնութիւններուն, այնպէս որ Պաշտօնաթերթին տարեկան Տեղեկագիրը բաժանաւորաբար հայորդիները, իրենց գրերու շարքին մէջ թանկագին վաւերագիրներու հաւաքածոյ մը գիտեցած կ'ըլլան:

Կէ մենք ի յարգանս Միութեան՝ Հ. Բարեւորակցի շարքին հաւատարմութեամբ յատուած ծերունագրող յայտ-հաղաւթի, Վ. Սեմ. Երզնկայ Միութիւն փայտին հնազորով բայց թարմիմաստ Միութիւնը վերնագրով սա պատմութեամբ կարեւոր կը համարիք արտատպել Պաշտօնաթերթի 1912ի փետրուարի թիւէն:

ՎԵՍԻՄ. ՆԱՅՈՒԳ ԱՐԹԻՄԻՍԵԱ Վ. Բ. Ը. Միութեան

«Կը պատմուի որ մեծ թաղաւոր էր, խելաւոր և կոյր, զգալով իր մատուցած

մասը, իր մատուցած անկողին շուրջ բոլորեց իր հօթը գաւազները:

Փայտէ հօթը գաւազանիկներ պատրաստել տուած էր, ամէնքը մէկտեղ ուժով մը խրճած և իրարու կապուած:

Իր ներկայութեամբ այդ խորքը իր անգրանիկ գաւազին յանձնել տուաւ, հրամայելով իրեն որ կտարիլ փորձէ: Անորանից փորձը հաջողութեամբ իր թաղաւոր էր, իր բոլոր ուժերը զործ գնելով, բայց չի կրցաւ խորքը կտորել, և թաղաւորին հրամանով իր երկրորդ եղբորը յանձնել, որ նոյնպէս, ինչ որ ալ ըրաւ, չի կրցաւ կտորել այսպէս մէկտեղ կապուած գաւազանիկները:

Խօթը եղբայրները, իրարու ետեւէ, փորձեցին կտորել խորքը, բայց ոչ մէկ յաջողեցաւ:

Թաղաւորը հրամայեց այն պահի գաւազանիկները

անշտանի իրարմէ և իր հօթը զաւակներէն իրաքան-
չիւրին յանձնել տուաւ հատ մը, հրամայելով անոնց որ
հիմա փորձեն կտորելու իւրացանչիւրը իր Հեռքին մէջ
բռնած զաւազանիկը. ինչ որ հօթիւրդին ալ ըրին ամե-
նայն դիրութեամբ:

Սիրելի զաւակներս, բոսա աչն ատեն թագաւորը, և
թէ միացած ըլլաք, ինչպէս էին այդ զաւազանիկները՝
խրճածն մէկտեղ կապուած ատեններն, աշխարհիս և ոչ
մէկ զօրութիւնը պիտի կարենայ ձեզ կործանել, ոչ իսկ
փոս մը հասցնել: Բայց եթէ զժամտաքար անշա-
տուիք, ձեր թշնամիներուն յետինը պիտի ջախջախէ
ձեզ մին միւսէն վերջ, այնքան դիւրութեամբ որքան
սովն մէկերնիդ այդ զաւազանիկներու իւրացանչիւրը
կտորեցիք, և անսաման ուղեւորութիւնը զոր ձեզի կը թո-
ղում բարգաւաճ, հզօր և յարգուած, ակնթարթի մը
մէջ պիտի անհետանայ աշխարհիս երեսն:

Այսպէս խօսեցաւ և հողին աւանդեց »:

Հաս ի պատիւ Միութեան ամենանոսրոն
գործիչ Դիւանապետ, Տ. Վ. Մալեգեանի, կը
զետեղենք իբրեւ յորդորակ հետեւեալ քերթուածը՝
որ այնքան ներդաշնակօրէն ձայնագրուած է և
րաժշտագէտ Պ. Յր. Սիւնանէն:

ՓԱՌԲ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Աւետի՛ն, Հայեր, ա՛յ սուգը մէկդի,
Նոր արև ծագեց մեր ազգին վերել.

Հայրութիւնն ամբողջ կուտայ ձեռք ձեռքի՝
Հայկական Միութեան դըրօշին ներքեւ:

Հայեր, միանանք մէկ սիրտ մէկ հոգի՝
Ազգաշինութեան վրսեմ գործին շուրջ.
Մոռնալով վէրքերն եւ իմն երէկի,
Ժամ է որ ըլլանք վաղուան աշալուրջ:

Հարուստ ու աղքատ, անուս թէ գիտուն,
Երեմանք կանգնելու օճախը կործան,
Երեմանք հիմնելու դըպրոց, գործատուն,
Երեմանք մըշակին տալ ցանք ու լըծկան:

Ինձ հիշդ է որ միութիւնն է միայն
Վերջին զօրութիւնն ազգիս բարուքանդ,
Մէկ սիրտ մէկ հոգի փութեանք Միութեան
Սուրբ գործին բերել մեր ուխտն ու եւանդ:

Եւ դուն ա՛յ մի լար, Թըշուաւ Հայրենիք,
Քանգի հըրաշքով Հայը միացաւ.
Քանգի վաղն ամէնքս՝ գոն եւ երջանիկ՝
Միութեան փառքը պիտ՝ երգենք կարգաւ:
(Մնացեալը յաջորդով)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՐՏՈՒՆԶԸ

Տրանսպոն յարսութիւն՝ Հ. Ս. Երեմեան
հայ քանոնագրին ամենազուտ աղբրուն, Հայ-
կական Երեկոյցի և Մեր մեռելաշնորհուն մէջ:

Հինգ դարեր են որ կը հեծեմ,
Քրիստոնէից Աստուած, քաղցրիկ, յաւերժ Լոյս.
Հինգ դարեր են որ իմ ազօթքս ցու ոտքերուդ կը հասնի,
Որ թըշնամույն մոլուցքներէն զիս փըրկես:
Թող իմ տըրտունջս, ո՛վ Տէր, քեզմէ թող լրսուի.
Իմ ողբալից երկար վարջըս կը պատմէ
Արիւնալից բերան մը:

Հովիբն կու լան եղենեաց մէջ իրենց հանդարտ մեղեդին,
Մեռելոց վրայ ի խորոցն է որ կ'երգեն:

Տէ՛ր չեմ կըրնար ես լռուի.
Զքեզ սիրելնուս համար է որ ատուեցանք,